

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva

Évnyegyedre (ápril, maj, juni) . . . . . 1 ft. 50 kr.
 Három évnegyedre (ápril—december) . . . . . 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A művész és a bölc.

Életkép.

Reményi Katalintól.

(Vége.)

VI.

A hegedű mester.

E naptól kezdve nem irigyelhette többé Malvin a virágok sorsát, őt is zene ebreszté föl, zene altatta el és a mint azok hervadtak napról napra, úgy hervadt ő is, mintha csak a zene emésztette volna életerejét.

Egyik orvost a másik után hozatták a kastélyba, egyet kivéve, mind reménytvesztve a kedves élet fölött, hagyta el a szomorú szülöket; az egy is csak azért maradt ott, hogy enyhítse, a mennyiben lehet, a beteg leány fájdalmát.

Vilmos, kinek *Donato* a végkép lesujtott szülök megbizásából tudtára adá a bekövetkezett szomorú fordulatot — irt, hogy nem sokára megérkezik. Csak egy kissé várjanak még, *Ditrich* az öreg bölc, valami nagy munkába kezdetett vele, és ha azt abban hagyja, még azt gondolhatja a német, hogy megszökött élöle.

Levelei után néhány nap múlva maga is megérkezett.

Az udvaron senkisé fogadta, még az ebek sem csaholtak, mint máskor, ha valaki jött, csak rátekintének, mormogtak valamit, a mit *Vilmos* minden tudománya daczára sem tudott megérteni, aztán ujra vissza helyezték orrukat előre nyujtott lábukra.

A szobalány is szótlánul, kisírt szemekkel mutatott egy ajtóra, hogy oda lépjen be.

Ott aztán minden bölcseége elhagyta az ifjut midőn a befüggönyözött szobában, fehér párnáin a lánykát megpillantotta, kigyult arczával és előre szegzett nagy sötét szemével.

Vilmos kebeléből fájdalmas panaszzhang hallatszék. Az ágyhoz akart rohanni, de *Donato*, ki nem

messze a betegtől összefont karokkal állt egy asztalhoz támaszkodva, megakadályozta szándékában.

— Csak lassan, fiatal ember, a beteg megtalál ijedni.

— Hát neu ismert rám — kérde *Vilmos Donatótól*, nézze csak, hogy mereszi rám szemét.

— Hagymázban van, csak csöndesen.

Oly mély csend is lett aztán a szobában, mintha minden kihalt volna belöle. Pedig a báró is ott ült a pamlagon nejével együtt, de egyik sem szólt egy szót is; nem sirtak, csak úgy bámultak maguk elé, mintha a fájdalom megdermesztette volna őket.

Kivülök az orvos volt még jelen. A befüggönyözött ablaknál állt és kezét nagy Napoleon modjára hátra tette; ő már nem tudott kétségbe esni egy élet fölött.

— Látjátok a gyászmenetet! — mond egyszerre a beteg mutató ujját figyelmeztetőleg emelve föl. — Mily sokan vannak! Mind mind feketébe öltözködve, — Istenem, hogy sirnak, pedig nem kellene azt a szegény leányt sajnálni. — Oh annak igen szomorú élete volt, — folytatá sohajtva — nem értette meg a kit szeretett. Hát nem jobb neki hogy meghalt! Most, most eresztik le a koporsót. — Lepke szált a gödörre, megrázta szárnyait és arról hult le a por a ravatalva. Istenem! szegény, szegény leány te már boldog vagy — folytatá párnáira visszadölve.

Donato hiába figyelt Vilmos minden mozdulata, egy percz, és az ágyhoz rohant görcsösen szoritván ajkához a párnán nyugvó kis fehér kezét — Hagyjon engem, — szólt egyszerre kigyuladt arczzal a beteg és túlvilági erővel taszítá el magától az ifjut.

— Mért nem hagynak engem sirjához menni. — El kell oda mennem! — örvöngött ujra — és mielőtt valaki meggátolhatta volna, kiugrott ágyából — aranyhaja alá hult, és körülölelte gyenge természetét.

— Jaj, hogy porlik rám! — szolt aztán a szoba közepén összerázkodva, míg kezét lassan végig simitá arczán, aztán göcösösen összekulcsolta azt, szemét föl-emelte még egyszer megrázkodott, és térdre roskadt.

— Most már vége a láznak, — szolt az orvos az ellent nem álló leánykát ágyába emelve, hol szépen csendesen elaludt.

Donato szobájába távozott, és hegedűjét kezébe véve játszott fájdalmas csendesen, *Malvin* sokszor mondta neki, hogy oly boldog, midőn álmából föl-bred, és azokat az elfátyolozott hangokat hallja.

A beteg csakugyan nem sokára fölbredt, megismerte völegényét ágya szélén, és oly szépen mosolygott feléje, mintha nem is szenvedett volna.

— Édes *Malvinom*, én igen vétkes vagyok, — kezdé *Vilmos* megszorítva a feléje nyujtott kis kezét.

A beteg megrázta fejét, és gyenge hangon szolt:

— Igaz, ha nem menthette is meg életemet, de megődesíthette volna; most azonban már így is jó. Higyje el *Vilmos*, Isten szeret minket, hogy engem magához vesz. Mi soha sem lettünk volna boldogok.

Vilmos szólni akart; de a beteg csendet intett ujjaeskájával.

Mély csend lett ismét a szobában, csak a künn keletkező szél zörgette meg az ablakokat és az ajtókat, és a zene hangjai hatottak át a mellék szobák valamelyikéből, halkán, elfátyolozva, mintha a túl világból hangzanának.

A beteg mosolygott és azon irány felé fordítá arczát, honnan a hangok jöttek.

A művész csak játszott, nem rendszeres darabokat, hanem szabad tért engedve dült keble érzeményei kifejezésének. Olyan jól tudják a művészek, ha valaki őket megérti, oly jól tudják ők, kinek hogyan kell játszani.

A szél tovább kopogtatta az ablakokat a beteg szobáján, a hézagokon befúrta magát, zúgva forgott benne egyszer, aztán ujjongva rohant ki az ajtón, mintha örült volna, hogy magával viszi a legszebb hervadt virágot.

Donato fülét e perczenb oly sajátságos fájdalmas hang ütö meg, hogy egészen belésápadt és keze megmeredt, aztán hangszerére tekintett, mintha kérdezte volna, hogy belőle csalta-e ki azt a hangot.

A futkosás, a sirás, csakhamar meggyőzték a legborzasztóbb eset valóságáról, a szerencsétlen szülők fájdalom sikoltása volt az, kiktől a halál elrabolta forrón szeretett gyermeküket.

Vilmos igen bölesen belátta hogy itt tudományával sem segíthet többé.

Sok század óta tanulnak már az emberek, sokat hajától is megrabolt a tudomány, s a kiknek meghagyta, azokét megfehéřítette; soknak fejében világgosság helyett örök sötétséget szült, de a természet érc falán keresztül senki nem hathatott eddig.

Vilmos bánatával visszavonult könyvvei közé, s azoknak hottig híve maradt.

Á b r á n d.

Miként a virágot
Hogyha vízbe dobjuk
Elfödik a habok
Úgy elfödi a bút
S az örömet a köny,
Mely szememben ragyog.

Halovány lesz a bú
S az örömnék fénye,
Miként ott a csillag
Mely a sötét éjben
A felleg fátylában
Oly bádgyadtan csillog.

Az ablak kövére
Tartom forró arczom,
S merengek az éjbe
Nem gondolok semmit,
S nem tudom érzek e
S felnézek az égre.

A gondolat s érzet
Elnémult keblemben
Miként a nép zaja . . .
Ott repül még alatt
Egy pár fehér galamb
S tart nyugodtan haza.

Szememből is ime
Folynak le a könyek
S megtérnek szívembe;
Miként a galambok,
Látشانak a cseppek
Lecsukott szemembe. —

Körülöttem csend van
Szent, nagy, végtelen csend
Csupán szívem dobog;
S mert nem tudom hogy fáj,
Hogy megnyit szenvedek
Olyan boldog vagyok! . . .

Flóra.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

TIZENNEGYEDIK LEVÉL.

Bármilyen szelleműs fiadból, bármely művészetnek szentelje magát, szükséges, hogy szellemerejét használni idejekorán megtanulja.

Ennyit fiad neveléséről, e tárgyban hozzám intézett kérdésekre. Többet ne kívánj tőlem neveléséről hallani. E tér el van a női tollnak zárva, és joggal. A férfiak sokat irnak ugyan és tanítanak a női nevelésről. de ez nem jogosít föl minket, hogy átlépjük a határt; Az ő hatáskörök szélesebb, nincsen úgy körülkorlátotva, mint a miénk.

Ismét kedvenczemre, Idára térek vissza. Ezt illetőleg még sok fekszik szívemen s bár mosolyogj ki. merithetlenségem fölött, ki kell mondanom gondolatimat.

Ida tehát harisnyát kössön és kendőt szegjen. Ha azt tudja, varrjon egy-egy szoknyácskát, későbben egy ruhát, azután varrjon ki virágokat, melyeket saját kezével rajzolt. Az, hogy az írást jókor megtanulta, a rajzolást is elég jókor megkedveltette vele. Erre a természet szép tárgyainak s azok másolatainak szemlélete is segítette s a hasonlat a tárgy és képe között hatalmasan közreműködött erre. Nem csudálom hogy a különféle virágokat már jól találva lerajzolja. En-

gedd, hogy minden széphez, mit ezután készíteni akar, a mintát maga rajzolja. Javítanod csak akkor kell rajtok, ha már munkáihoz használni akarja rajzait, nehogy rosszul sikerült munkát készítsen s veszítse bátorságát valaminek megkezdéséhez, vagy a rossz munka fölött nagyon könnyen vigasztalódjék.

Igy haladjon fokról fokra. Ha élénksége át akar ugorni egyik — másik fokon, engedd, hogy tegye, csak a rosszul sikerültet jónak ne mondd, még ha más hat — hét éves gyermektől jó volna is. Ha tudod, hogy jobban is elkészíthette volna, mondd meg neki, hogy nem sikerült s engedd, hogy ő maga találja ki a hibát. Még egy tanácsot adok: Soha se engedd nagyon sokáig egy munka mellett, még ha maga kívánja is, nehogy valamely munkától egyszerre elmenjen kedve vagy kimerüljön mellette türelme.

Ha valamely munkát, mely ereje megfeszítését igényelte, jól végzett, dicsérd; gyöngye erőnek emelésre, bátorításra van szükségök. De ritkán dicséredj és mérséklettel, hogy vonzó és új legyen rá nézve dicséreted s legyen gondod rá, nehogy szükségessé váljék a dicséret, mely nélkül semmi jóra való tenni képes ne legyen, és vigyázz, nehogy a megdicsértetés reményében magát megerőttesse. Apró ajándékokat is adhatsz erőfeszítéssel járó munkáiért.

G r ä f e n b e r g.

A nagy közönségnél az eszméknek, csak úgy, mint az öltözetnek, divatja van, de semmiben sem állhatatlanabb e divat, mint a különféle gyógymódok és orvosi szerek használatában. Hasonszenv, hidegvíz, moriszon, delej, berzelés (galvanismus), villany, baumscheidterei az utóbbi évtizedek folytán minden változás nélkül cserélődtek a közönség kegyében, melyet a legüdvösebb dologhoz is csak az újdonság mulékony ingere szokott kapcsolni. Ennek lehet tulajdonítani, hogy a hidegvíz-gyógymód is — melynek felséges eszméje ezelőtt 30 évvel egy lángész fejből kipattanva, csakhamar oly nagy hódítást tett s méltó elragadtatást idézett elő, kivétel és ellenmondás nélkül az egész polgársult világban — nálunk jelenleg félszázévi kapósságban sem részesül, mint fölkezdésekor, — ámbár tekintélyét mai napig szilárdul megtartotta. S épen onnan lehet következtetést vonni a vízgyógymód erejére és hatalmára, hogy míg az említett és nem említett, többi felkapott gyógymódok elévülvén, becsléteket minden további nélkül elvesztették: a hidegvíz folyvást fennvan, hat, csudákat tesz, s a már minden egyéb segélyből kifogyott emberek végmenedéke és

többnyire biztos megváltója. — *Nálunk*, mondom nem részesül többé azon kapósságban, mint mikor Wesselényi után hazánkfiak évenként száz — meg százával zarándokoltak Gräfenbergbe; de a mivelte külföldön népszerűsége folyvást terjed s Német-, Oroszország- és Hollandiának ritka városa, a hol kettesével is ne álljon fenn hidegvíz-gyógyintézet, Európa többi országait nem is említve. Pár év óta Oroszországban a katonai kórházaknál rendes és kizárólagos gyógyszerül van bevéve, még pedig feltűnő sikerrel, s a dorpatói egyetemen a hidegvízgyógymód számára külön tanszéket szenteltek. Mi eddigelő csak Siklósy budai és Fischhoff pesti vizgyógyintézetével dicsekedtünk, melyek sivatag fekvése és méregdrágasága azonban a célznak kevésbbé felel meg. A költség bármelyikben is teszen két annyit mint Gräfenbergben. Itt havonként 40—45 forinttal tisztességesen ki lehet jöni, egyszermindenkori kiadásokra ezenkívül 25—30 pftot számítva.

Priesnitz hagyományai most is Gräfenbergben vannak fenn teljes épségökben, és sok részt tőkélletesítve. A mellett az ő idejéből maradt s általa betani-

tott sok jeles fürdőszolga az, ami miatt Gräfenbergnek minden többi vizgyógyintézet fölött előnyt kell adnunk. Schindler József, az intézet jelenlegi vezetője Németországnak egyik jelesebb vizorvosa s meggyerő egyénisége mellett, éles szemű és tapasztalt ember, úgy hogy ezeknél fogva Gräfenberg látogatóinak száma, a világ minden részéből, az 5-600-at rendszeren meghaladja.

A fürdővendégek egy része — főleg a nők — lenn a hegytől félórányi távolságra eső Freywaldau szép kis takács-városban szállásol, melynek becsületes német lakosai az utóbbi két évtizedben nagyon felvetették magukat, holott előbb, a monda szerint *kutyahussal* éltek. Most emeletes házakból épült csinos piacznán két szökőkút áll, nagy kő-medenczével, mely országosvásár alkalmakor fecskendőkkel körül van állítva. (E jó szokást nálunk is követni lehetne!) Van vagy négy csinos sétány és közkert; emezek közt a nagy hazánkifiai által a városnak adományozott *Wesselényi-kert*; a testgyakorlati helyiségül szolgáló mulatóház dombja alatt, mely utóbbira Priesznitznek és nejének pompás sirboltja van építve.

1839-ben a mostani hatalmas francia császár, III. Napoleon — akkor Bonaparte Lajos — is tartózkodott három napig Freywaldauban bizonyos szép lengyel delnő kedvéért, ki azonban a kalandor herceget maga elé sem bocsátotta. Változnak az idők.

A vendégek más és tetemesebb része pedig a sötét fenyveserdőbe borult, forrásgazdag hegyen (Gräfenberg) lakik; hol a föld különböző szegleteiből — Portugáltól Angliáig és Oroszországtól Korfu szigetéig — összegyűlt vendégek a legcsaládiasabb egyetértésben élnek, ha néha politikai nézetkülönbség a békét meg nem zavarja köztük. — A freywaldau polgári zenészek által hetenkint háromszor tartott sétányzenén kívül szombatonként vidám és fesztelen táncmulatság egyesíti az összes vendégserget kedélyes koszoruba, hol öreg porosz generalisok tüzes magyar leányokkal, pesti diákok muszka hercegnőkkel keztyű nélkül táncolnak.

Mi a hidegvizet a „*jövő*“ gyógymódjának“ tartjuk s meg vagyunk győződve hogy ötven esztendő alatt (mert nagy eszmék *lassu de biztos* lépéssel szoktak haladni), mell-bajokat kivéve, minden egyéb nyavalya elfogadott orvosságává válik s az érczes fürdőket és patikai szereket kiszorítja.

A vizgyógymód erejét acutus (uj) bajokban lehet leginkább csodálni. Schindler p. o. a typhust, bél, tüdő-, vagy agyvelő-gyuladást, torokgyíkot stb. három — négy nap alatt, — és bármilyen *ragályt* 8—14 nap alatt bizonyosra gyógyít. Ennek négy havi Gräfenbergben létünk alatt magunk is szemtanúi voltunk. — Agyógy-módot használókra nézve a betegségek legnagyobb része nem létezik; de hisz ezt az is nagy mértékben fogja tapasztalni, ki az egész testbeni mosdást életrendjébe fölveszi, mert az idegzetre és egész létegre ennek is véghetlen jóltevő befolyása van.

E kis közlemény ezéja a hidegviz gyógymód ismert, de kéllőleg nem méltányolt drága titkát itthonn újra fölfrisíteni és a figyelmet a közjólét legsürgetőbb érdekében rája irányozni. Azonban nincs itt tér, a vizgyógy módjával olvasóinkat körülményesen megismertetni. Priesznitznek tudományosan körül nem irt, de erősen felfogott és érzett lángelmei gondolata volt: *élenyt vetni a testbe*, mely a kóranyagot *elégeli*, — s e végre a bőrt izzasztás által fogékonytá tenni. A fürdés előbb néhány hétig langyos, 12—14 foknyi vízben történik s csak lassankint megy át az ember a hegyről medenczékbe csurgó 1—2 foknyi jéghideg és kristály tiszta vízbe, mely kéjes és üdítő villámütés gyanánt hat a párolgó testre. — Az izzasztás kifacsart vizes-lepedő és pokróczok által történik. Van még ülő-, talp-, és fejfürdő. A zuhanyt ritkán s többnyire csak a gyógyítás végén alkalmazzák.

A ki Pestről egy végtében Gräfenbergbe akar menni, nem az olmtüzi vonatot kell, hogy válassza, mert ez csak másnap reggel tíz óraker és Hohenstadtra, a Freywaldauhoz legközelebb eső vasuti állomásra, honnan pedig a postakocsi Freywaldauba hétkor indul: hanem a *brünnit*, mely már hat óraker megérkezik s rögtön postára ilhetni róla. Hanem ügyelni kell, hogy az ember Brünnben — hova éjjelkor érkezik — iziben jegyet váltson Hohenstadtig (mert Pesten Brünnel tovább nem adnak); ehhez valamelyik vasuti szolga pár hatosért szívesen segítkeztet gyujt; ellenkező esetben, ha a félórányi állomásidőt elmulasztja, kénytelen lesz Morvaország ódon kinezésű fővárosában másnap délig ügyelgni. — Hohenstadtból estére Freywaldauba ér a posta s a vendég Gräfenbergbe fölgyalogolva, rögtön szállást kaphat és az ott mulató magyaroknál szíves fogadásra talál.

A fürdés télben-nyárban egyaránt foly.

A pár ezernyi válogatott német francia és angol művet tartalmazó könyvtárhoz Tomory Anasztáz alapítványából kis magyar könyvtár is van kapcsolva, mely most két éve, vásárlások által s Pfeifer pesti könyvtáros adományából százon fölül szaporodott. A nagy könyvtár, a fürdő központján álló öt házzal együtt Priesznitz egyetlen fi-örököse, a Bresslauban növekedő 16 éves Priesznitz Vincze tulajdona, ki az intézet kezelését később által fogja venni.

Az olvasó-szobában összesen 20 bel- és külföldi, német, magyar és francia újság található. A curán kívül, — hová az árnyas, illatos erdőben járás és heverés beleértetik: olvasás, teke, egy-egy vándor búvészs, vagy hárfás-leány; néha kirándulás a környékbe és a közel Poroszországba: ezek teszik a vendégsereg fő időtöltését.

Ujabbán a gyógyintézet kül- és belszervezetét illetőleg tetemes javítások történtek; két új, egy-két emeletes lakház épült; Berlinből svédtestgyakorlat mestere érkezett s a kizárólagos növénytápot több esetenél alkalmazásba vették.

Az anya első kötelességei.

IV.

Közeledvén a szülés időszaka, azon fontos kérdés merül föl, vajjon képes lesz-e a nő saját tejével táplálni gyermekét? Szándékosan így tettük föl e kérdést, mert fölteszszük, hogy olvasónöink közt nem található oly anya, ki ezen előjogáról önkényt mondana le, ha egészsége s körülményei megengedik. Avagy nincs-e mindenki áthatva azon meggyőződéstől, hogy ebben áll az anya legfőbb, legszentebb kötelessége?

Fájdalommal kell ugyan tapasztalnunk, hogy napjainkban ismét nagy mértékben kezd divatozni a dajkák általi fölnevelés, különösen a külföld némely országaiban s azon körökben, melyek az előkelő világhoz számítják magukat. Miként kell ily anyáról itélnünk, ki testalkotánál fogva gyermekének ellátására kitűnően alkalmas, a legkedvezőbb viszonyokban él és csupán azért nem teljesíti legelső anyai föladatát, mert a legkisebb gondtól s fáradozástól irtózik s gyermeke javának nem akarja föláldozni szokott mulatságait, szórakozásait s teste szépségét? Valóban ily nő nem méltó az anyai névre! Már az

(Folytatása következik.)

ókor egyik bölse mondá . „Csak az a valódi anya, ki maga táplálja gyermekét.“ — Örömmel akarjuk hinni, hogy magyar asszonyaik mind hasonlóképp gondolkoznak és nem ismernek nagyobb boldogságot, mint saját keblökön nevelhetni fel édes gyermekeiket.

De vannak esetek, midőn az anyának *nem lehet, vagy nem szabad gyermekét táplálnia*. Első esetben gyakran az anya hibás magatartásában rejlik azon körülmények oka, melyek a táplálást lehetlenné teszik. Erre tehát különösen kell olvasónöink figyelmét irányoznunk. Az anya nem láthatja el gyermekét, ha teje vagy éppen nincs, vagy kevés és nem bír a jó tej tulajdonságaival, továbbá, ha emlői arra nem alkalmasak, különösen, ha a *tápműszer hiányosan van kifejlesztve*. Az utóbb említett akadály többnyire szűk és feszes ruházatnak köszöni eredetét, melynek nyomása következtében a tápműszer lapos és alacsony marad. Szülés után késő e bajon segíteni, míg sikerül a műszert jobban kifejleszteni, a gyermek belefárad s abban hagyja a szopást; de a várandótság utósó hónapjaiban szükséges hozzálátni.

L i b e r i a.

(Folytatás.)

Monrovia városa körülbelül egy óranegyedre fekszik a tengerparttól, hol középmagasságu hegyre van építve. A közvetlen szomszédságában fekvő gyarmatokkal 3000 lakost számlál. A hegy a közelfekvő Mesurado láncolat folytatása, s tetején, mely fensikot képez, s nyilvános térnek látszik kiszemelve lenni, gyönyörű a kilátás a tengerre, a kedves, szigetecskékel borított Mesurado folyamra, mely a város alatt kigyózik és az alantabb hullámzó beltáj elláthatlan távulára, melyet áthatlan őserdő borít. A város külsője nagyon különös tekintetű, belsejében még egy kis vadságra mutat. A házak csaknem kivétel nélkül magánosan állnak a hegy oldalában. A talaj eredeti egyenetlensége nincsen megszüntetve, rendszeres építkezésről szó sincsen úgy, hogy fogalmaink szerint Monrovia városhoz alig hasonlítható. A házak inmitt amott fecskefészkekhez hasonlóan a hegyoldalhoz ragasztvák, csak az említett fensikon épült utca igényelhet városi nevet. Ezenkívül csak gyalogutak léteznek, melyek szintén a talaj minőségéhez alkalmazkodnak s idegenek előtt, különösen este, kissé nyaktörökké válhatnak, miután az utczavilágítás jótékonyasága Monróviába még eddig nem hatolt s csak a tömérdek fénybogarkákra szorítkozik. A fensikot a legelőkelőbb épületek környezik. A nyilvános épüle-

tek közül a régi s az egy év előtt épült új egyház, a tanoda, a városház, s a fegyvertár nevezetesek; a magánházak közt az elnök laka, a város egyetlen vendéglője, melyben jó ugyan a szolgálat, de roppant drága, és néhány főhivatalnok házai tűnnek ki. A régi épületek fából, az ujak köből rakvák. Csaknem mind egyike Verándával van ellátva, mely a nap forróságától óv és a tengeri légnak van kitéve. A nap minden idejében kellemes tartozkodási helyül szolgál, különösen délben függőágyban pihenve nagyon jól lehet nyugodni bennök. A három nagy osztályteremmel s igazgatói és tanítói lakokkal ellátott tanoda legnagyobb és legtágasabb épülete a városnak. A tanodát jelenleg 200, mindkét nemű gyermek látogatja, kik csak a két felsőbb osztályban vannak elkülönítve. Az igazgatóságot egy amerikai lelkész viszi, a többi tanítók szerencsenek. A fegyvertár néhány ezer puskát és kardot tartalmaz, melyekre katonáink szánakozólag tekintenének ugyan, melyek azonban Liberia fekete megtámadói ellen elégségesek. A tanácsház egyik melléképületében van a börtön. Ez évek óta üresen áll, mi a feketék köztársaságának erkölcsi jóvoltáról a legfényesebb bizonyosságot teszi.

A Mesurado hegység egyik magaslatán alkalmazott világító torony a kikötőbe érkező hajóknak ut-

mutatóul szolgálhatna; nevezetes azonban, hogy a tornyot környező nagy fákat ki nem vágták s ezek oly magasra nőttek, hogy a hajósok a világot meg nem láthatják, s rendszeren reggelig kell a horgonyvetéssel várakozniok. A fensik nyugoti részén egy 12—24 fontos ágyukból álló üteg van alkalmazva, hogy a kikötőnek s a városnak védelmét biztosítsa. Kár, hogy az északamerikai kormány csak a csöveket ajándé-

kozta s a köztársaság a szükséges kerékműveket még nem szerezte meg hozzájuk; mert mint látszik, az állam ehhez elegendő pénzerővel nem rendelkezik. Az ágyuk eszerént egyelőre sziklákra vannak fektetve, mi legkevésbé sem tartoztatja a köztársaság derék nemzetörparancsnokát, hogy a hadihajók üdvölvéseit a legszabatosabban ne viszonozza.

(Folytatása következik.)

A r a n y m o n d a t o k.

Külföldi remekírók után.

Ha nem vagyunk is boldogok, nagyon szép, ha a boldogságot megérdemeljük.

Wieland.

Sorsunk nem egyszer a téli fához hasonló. Szomorú tekintévé ki gondolná, hogy e merev ágak, e szögletes galyak jövő tavaszon ismét kizöldülnek, virágzanak és gyümölcsöt teremnek; de hiszszük és reméljük.

Goethe.

Valamint a fényes nap az égnek ezer és ezer csillagát tünteti el szemünk elől, ugy a nagy boldogság sok nagy becsü gondolatot olt ki elménkből.

Yung.

A boldogtalan nem mérlegeli a szót, hanem sokszor érzelmei hangján beszél; de a bölcs neme a szavakra hallgat, hanem azok alapja fölött elmélkedik.

Klinger.

A szerencse kiérdemléséhez szorgalom szükséges és türelem, megtartásához pedig mérséklet és elővigyázat. Lassan lépve haladunk a lépcsőn fölfelé; de egy pillanat alatt lezuhanunk a mélységbe s csak sebeket és fájdalmakat hozunk a földre magunkkal.

Hebel.

Midőn szenvedünk, csak velünk szenvedő tanukat szeretünk, és nem bámulókat csupán, kiket a kiváncsiság vezetett hozzánk, kik reményt meritenek szenvedésinkből a jövőhöz.

Klinger.

Senki se zsémbeljen az éggel, bármi ne tessék is neki; mindenki, kell, hogy lemondani tudjon, míg magáról az életről lemond.

Platen.

A könyek Isten adományi szerencsében ugy, mint boldogtalanságban.

Duller.

Női ismerettár.

— A magyar országgyűlés elfogadta Deák Ferencz eredeti föliirat-javaslatát; elfogadta azért, hogy a német miniszterek ne a magyar nemzetet okozzák a még meg sem kötött frigy fölbontásaért; elfogadta azért, hogy a Deák Ferencznek bizalmat szavazott megyék kielégíttessenek, és végre azért, hogy a tényleges hatalom jogánál fogva uralkodó kénytelen legyen kimondani, mikor szándékozik, s egyáltalán szándékozik-e a jog terére lépni s teljesítve az elvitázhatlan kötelességeket, Magyarországot a nemzet bizalmát bíró felelős miniszterek által kormányozni. A határozati párt emberei közül sokan nem jelentek meg azon ülésben, hol véleményük ellenére történt az elfogadás; de a többségnek engedve, meghozták a legnagyobb áldozatot. Hajlandó lesz-e a magát királynak koronáztatni akaró császár mindazt, mi Deák föliiratába foglaltatik, megadni, nem tudjuk; de arról meg lehetünk győződve, hogy országgyűlésünknek egyetlenegy tagja sincsen, ki ezen alapon alul csak szóba is álljon a kormánynyal. A megyék, a városok, az egész haza kimondá, hogy az 1848-ki törvényektől egy hajszálnyi eltérniük nem lehet; a haza bizalmával fölruházott nemzeti képviselők ennél kevesebbet nem akar-

hatnak, csekélyebbel meg nem elégedhetnek. Az újabban elfogadott föliiratot ismét a két ház elnökei vitték Bécsbe a császárhoz ki 8-án d. u. két órákor magyar egyenruhába öltözve s magyar tanácsosaitól környezve ünnepélyesen fogadta őket. Mindegyik elnök szólt magyarul az uralkodóhoz nyíltan és őszintén, mint a magyar országgyűlés elnökeihez méltó; a császár hasonlólag magyar nyelven válaszolt; megelégedését nyilvánította az országos rendek és képviselők által tanusított köteles készség fölött s reményét fejezte ki, hogy a föliatra adandó választ ugyanily érzellemmel fogadandják. Az alsóházban a hol 10-én adta be erre vonatkozó jelentését az elnök, némán, szótlánul hallgatták az uralkodó szavait, mert nem látták bennök azon biztosítékot a jövőre, melyet készségük folytán várniok lehetett. Ugyanezen ülésben az ideiglenes országház fölépítése fölötti tanácskozás a királyi leirat megérkezéseig halasztott.

— Az angol lapok határozottan kedvezőleg nyilatkoznak hazánk ügyeiről. Egyik az olasz királyság elismeréséről nyilatkozáván, többek közt így nyilatkozik: „A porosz és orosz kormány nem fognak kénsni az olasz királyság elismerésével. Ausztria kétségkívül nem lesz oly bölcs, hogy tanácsu-

kat kövesse; de minthogy Ausztria nem első rangu hatalom többé, s minthogy néhány hónap mulva megszűnhet létezni, Olaszország közönyös lehet elismerése iránt. Egy másik angol miniszteri lap pedig így ír: Alkotmányos ellenszegülés tekintetében egy párt sem érdemel ki annyira a közösodálatot, mint az, melynek Deák a vezére.

— *Komárom várát* német lapok hire szerint magyar kézre akarták játszani. Komáromban 200 főnyi, ugynevezett büntető-század volt, mely a helyőrség egy részét képezte; magábanaz erődben ezeken kívül még csak egy zászlóalj találtak — a többi helyőrség, egészségi tekintetből a környéken van elhelyezve. Tehát egy legény azon büntető századból följelentette, hogy köztük összeesküvés van; egyházi körmenet alkalmával a néphez akarnak csatlakozni, s a többi helyőrséget lefegyverezve, elfoglalni a várat, melyben a Magyarországon állomásozó osztrák hadsereg számára az összes hadi készlet fölhalmozva van, a földadó szerint az összeesküdteknél angol fegyverek is lettek volna. Ennek folytán mind a 200 legényt elfogták, s találtak náluk 200 angol tengerész kést, 200 revolvert és 200 jó angol reszelőt a vas elreszelésére. Mindnyáját Königrácz cseh városba szállították.

— *Madarász Győző* Párisban kiállított szép festvényeier, harmadik osztályú emléképznt kapott.

— A nyitrai megyegyűlésen Magdolen József chinoráni bíró, tót nyelven tartott ritka értelmiségű és határozottságu beszédében, a bécsi birodalmi tanács eszméje ellen kelve ki, így szolt: „Azon legyünk, hogy míg egy nagy épület egyik falát építjük, tulsó oldala ki ne dőljön. Mi tótok a dicső magyar hon hű fiai vagytok, — fájdalma, öröme mindnyájunkat közösen illet.“ Isten éltesse az ilyen jó gondolkodás tót testvéreket!

— A Komárommegyeben nemrég elhunyt lelkes honleány, *Konkoly-Benkovics Zsuzsána* asszony a nemzeti muzeamnak végrendeletileg 5000. a m. t. társaság alapjára 4000, a nemzeti színházi nyugdíjintézetre 2000, a vakok intézetére 2000 frtot hagyományozott.

— A hevesi honvédségélyező-egylet alaptökéjére Mednyászy Sándor honvédelezredes Londonban adományokat gyűjtött. Az aláírók közt látjuk Kossuth Teréz (a kormányzó neje), Károlyi-Zichy Karolina, Károlyi Pálma, Klapka György Kmetty György és tizennégy más, földink kedves nevét, jelentékeny összegekkel.

— *Pestmegye állandó bizottmánya* elhatározta Szécsényinek és Telekinek Barabás által készítettendő életnagyságu arcképeit a tanácskozási teremben fölfüggesztetni. Ugyane bizottmány a legjobb Magyarország történetét előadó tankönyvre 150 darab arany jutalmat tűzött ki.

— *Zemplémmegye* varannói kerületében is alakult fiók *ndeyylet* az árva pártfogolására s működését már megismekedette. Üdvözljük a nemes zempléni hölgyeket azon pályán, mely a nőnek házi körén túl legszebb és legméltóbb munkatért nyújt!

— A *győri nyomda* derék tulajdonosa a törvénytelen adóbefizetésre intó kiáltványok nyomtatását megtagadván, az illető fináncz kénytelen volt ezt Sopronyban eszközölni.

— Az *adószarcolások* folyton folyvást nyomorgatják a birtokosokat s a föld szegény népét hazánkban. Hajduböszörményen nem elég, hogy a zsarló katonai karhatalom a véres verejtték utósó falatját veszi ki az eleszegényített nép szájából, de ez emberiséget lealázó cselekvényekhez, vérlázító kegyetlenségek is csatoltatnak. Így történt, hogy a védetlen szegény nők, kik a mezei munkával foglalkodó férfiak által a szegénység házai örzésére hon hagyattak, s az utcákon fut-

kosó ártatlan gyermekek szuronyokkal kényszerítették a házakról hiányzó számok megmondására vagy fölfüggesztésére. Ezen barbar kényszerítés miatt szuronyal tizenegyen, sebesítették meg. Esztergam a 7 hét óta ott adót exequaló katonák két vagy három Fináncz-Commissár és Steuerexecutor jelenlétében a város pénzládáját szuronyok között egy katonalakatos által feltörtették, s abból a város 5800 forintnyi adóhátraléka és a már 9000 forintra nőtt behajtási költség fejében *ötvennyolcezer* forint áru államkötelezvényt vittek el. Megjegyzendő még csak az, hogy az álladalom eddig ki nem fizetett kamatokban majd annyival tartozik a városnak, mint a város az álladalomnak.

— Az adószedő osztrák katonák mint előbb Rozsnyón, ugy most Csurgon, a tanodaépületet is elfoglalták, s hatvan embert raktak bele.

HOROGSZEGI SZILÁGYI ERSZÉBET ÉLETRAJZA

(Mutatványul és ajánlatul a „Magyar hölgyek életrajza” czimű gyűjteményből.)

(Folytatása.)

A király is látszólag érezteté kegyét Lászlóval, kit még Temesvárott idézte alatt fölözvazmestereül s országkapitányul nevezte ki.

Ily nem várt előzmény után, sem Erzsébetnek, sem fiának nem maradt semmi kétsége fenn a király jó indulata felől.

Már szinte fölöslegesenek tarták az eddigi óvatosságot, annyival inkább, mivel míg a király kedvezését teljesen birni gondolák, másfelől egykori ellenségük Gara László nádrót, kinek leányát csak nemrég jegyzé el magának Hunyadi, most barátjokul s hatalmas pártfogójokul tekinték.

De épen a nádorban való határtalan bizalom lön Hunyadi László vesztének siettetője. Mert Gara, Cilly halála után egy lön László ledühösebb ellenei közül, ki attól fogva untalan azon hitet igyekezett a királyban meggyökereztetni, hogy Hunyadi László csak alkalmat keres, törvényes királya élete kioltására.

Eközben hire szállt, hogy a törökök Magyarország felé közelednek. Midőn Hunyadi László, hadat gyűjtve, a mozlimék ellen indulni akart, a kétszinü nádor által szép szóval visszatartatot, ki illetlennek nyilvánítá addig való elindulását, míg előbb a királynál bucsutisztelgését nem teszi.

László, távolról sem sejtve a tört, mely számára vetve van; nem gyanítván, hogy a török sereg közeledésének hire csak Gara koholmányából keletkezett: engedve a tanácsnak, indulását elhalasztá s lóra ülven, minden kíséret nélkül a király látogatására indult; de midőn a királyi palota kapujához ért, csak azt vette észre, midőn leghalálosb ellenei: Széplaki Miklós, Bánfi Pál, Giskra János, Turóczy Benedek s Lamberger által körülvetetik s a király nevében maga megadására szólították föl.

Az ifju, érezvén ártatlanságát s ok nélkül megtámadtatását, mint kinek lelkét semmi bün nem terheli, egész nyugodtsággal, minden ellenkezés nélkül megadta magát.

Ugyanazon napon (mart. 14-kén) fogatott el Erzsébet kisebb fia Mátyás s azonkívül a Hunyadiház hívei: Vitéz János váradi püspök, a két Hunyadi nevelője, Kanizsai László, Bodó Gáspár, Modráz György, Madarasi Pál s ezeken kívül még többen.

Hogy a nép izgatottságát Gara mérsékelhesse, azon hirt terjeszteté, hogy „az elfogott pártütők azért fogattak el, mivel a királyt megölni s helyébe Hunyadi Lászlót emelni szándékoztak.“

Mindemellett is jónak láták a Hunyadiak elleni, László felett mihamarabb véritéletet mondani: melynélfogva harmadnap mulva már a budai bírónak s tanácsosoknak adatott át, oly végből, hogy azok, az áldozatra szánt felett rögtönítéletet hozzanak.

A véritélet ki volt mondva.

Alkonyatkor kivitetett László a vesztőhelyre, közel a királyi palotához. Előtte fekete zászló lobogott. Hosszu szöke fűrteit szabadon lengette az esti szél. Deli testalkatát, keletiesen gazdag aranyzatu ruha fődé. Szemeivel büszkén tekintve szét, a legcsekélyebb remegés jelét nem mutatva, haladt a fegyveres kíséret közt.

A Szentgyörgyterre érve, a bakó letérdelteté, mit ő vonogatás nélkül megtőn, csupán hajának felkötését sürgette előbb. Aztán kevés szóval igyekezett ártatlanságát bebizonyítani. De ez mitsem használt, jogtalan ítélethozóinak szívében nem volt könyörület!

Harmadszor sujta a bakó pallosával, s a nép bámulatára, teljes eszmélettel állta fel László, így kiáltván a néphez, melyben már az elégtelenség moraja hangzott: „a törvény, az igazság s bevett gyakorlat, több vágás eltűrésére a legnagyobb bűnöst sem kötelezi!”

Ekkor a közönség felé indult, melytől megmentését reménylde, de hosszú ráhájában megbotolván, arcczal a földre bukott. E körülményt László elleni fölhasználván, a késlekedő bakót kötelessége végezésére szólíták, ki végre nyakát szegé a szerencsétlen ifjunak.

A nép elégedetlenséget tanúsító felkiáltások közt kíséré a hullát a szent Magdolnakápolnába, hol az, egész éjjel fegyverek által őriztetett.

Még inkább növekedett a zaj másnap, midőn László tetei a Krisztus-teste-egyházába vitetett által, hol a Zsigmond

király által lenyakaztatott harminczkét nemes hamvaihoz temettetett.

Az összecsoportult népet csak fegyveres erő volt képes szétoszlatni; s midőn ez nem szűnt meg sokáig azt kiáltozni: „hogy ártatlan vér s törvényellenesen ontatott ki, — élet és vagyonvesztéssel fenyegettetett mindenki, ki azon gyászos esetről továbbra is beszélni bátorodik.

Szilágyi Erzsébet, bármennyire lesujtá is szerencsétlen fia kivégeztetése, miután sürien áldozott az anyai érület könyeivel, fölszáradtak azok s a méltó fájdalom a boszu érzetével vegyült.

Haladék nélkül számos lengyel és cseh zsoldost vévén szolgálatába, egyesüle Szilágyi Mihály hasonló czélra gyűjtött seregével, melyhez készséggel csatlakozott még a Hunyadi-ház számos barátja. u. m. Székely Tamás vránai perjel, Szentmiklósi Pongrácz szakolczai kapitány. E szövetséget méginkább szilárdíták az eközben börtöneikből megszökött barátaik, kik közt a Rozgonyiak s Kanizsaiak jelentékeny dandársapattal járulának.

Szilágyi Mihály — Erzsébet fivére — lett a sereg vezére, ki Erdélyt, s annak minden oly várát, hol elleneik tanyáztak, pusztítani kezdé s a királyi jövedelmeket hatalmába keríteni törekedett; más része a seregnek Buda felé vonult s azt mármár elfoglalja, ha a gyanakodó király Osztrákországból hirtelen fegyveres segélyt nem kér, mely seregnek Ujlaky Miklós és Giskra János lönek vezérei.

A két fél közt a legnagyobb tüzzel és elkeseredéssel folyt a harc, mely alatt hol egyik hol másíknak mosolygott a hadi szerencse, melynek azonban végkimenetelét a pápa követe Marchiu Jakab bibornok akadályozá meg, ki a nemzetet a közös ellenség — a szultán közeledő serege elleni harcra szólítá fel.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő. **Vachott Sándorné.**

Az „Anyák Hetilapja“ olvasónőihez!

A lelkes magyar anyák, kik átlátják, hogy válságos és küzdelmes napjaink közepette és a valódi háziasság, a magasztos nőiség az, mire leányukat növelniök kell, legjobban megítélhetik, sikerült-e betöltenünk ama házagot, melyet irodalmunk ez ágában velünk együtt minden gondos családanya sajnósan, tapasztalhatott.

Az „**Anyák Hetilapja**“ ezentúl is, mint eddig az anya és nő legmagasztosabb kötelességeit tartva szem előtt, arról fog értekezni mindenha, mivel áldozhat a hölgy a háziasság szent oltárán mint nő mint anya és mint honleány.

Hogy e földadatának egysz mértékben megfelelhessen, a mostaninál nagyobb számára van szüksege az előfizetőknek; fölkérjük tehát tisztelt előfizetőnőinket, hogy a következő félévre előfizetéseiket ne csak megújtsák, de olvasónőink körét, amennyire lehetséges, egyszersmind szaporítsák.

Az „Anyák Hetilapja“ szerkesztősége.

Előfizetési föltételek.

Az „**Anyák Hetilapja**“ postán küldve vagy Budapesten házhoz hordva **félév**re (jul. — dec.) **3 ft.** évnegyedre (jul. — sept.) **1 ft. 50 kr.**

Az előfizetési pénzek az „**Anyák Hetilapja**“ kiadó-hivatalához. (Egyetem-utca 4. szám.) küldendők.

Tíz előfizetett példányra egy ingyen-példány jár.

Az „Anyák Hetilapja“ kiadó-hivatala.